

Tysklands Kvægomsætning og Kjødforsyning.

Foredrag i det kgl. Landhusholdningsselskab d. 20de Januar 1892.
Af Veterinærkonsulent Johannes Arup.

Newcastle, 9. December 1891.

Da jeg i December Maaned 1890 besøgte Berlins Kvægmarked for — i Anledning af det Omslag, der havde fundet Sted i vor Kvægexport — at lære de derværende Forhold at kjende, var det under Omstændigheder, der lode formode, at de Lettelser, der da begyndte at finde Sted med Hensyn til Indførselen af Kvæg fra Udlandet, ogsaa vilde udstrække sig til en Nedsættelse af Korntolden, hvad der yderligere vilde have paavirket Kreaturomsætningen.

Den tidligere Landbrugsminister, v. Lucius, var afgaaet, hans Eftermand troede man gunstig stemt for de attraaede Lettelser, Indførselen af Kvæg og Svin frigaves fra Østerrig, Ungarn o. a. St., rigtignok med betydelige Indskrænkninger, og det var under Indtrykket heraf, at jeg i den afgivne Beretning udtalte: »Kjødpriserne ville derfor endnu i lang Tid vedblive at være høje, men der er næppe Tvivl om, at dette Forhold vil udjævnes med Tiden, saa at man ikke i Længden kan gjøre Regning paa Tyskland som et Afsætningssted for vore Kreaturer.« Forholdene ere dog i det forløbne Aar i det Væsentlige

blevne uforandrede, Tyskland har kunnet bruge en endnu større Mængde af vore Kreaturer end forhen, og vi have haft Fordel af at afsætte dem til de tyske Markeder, der have vist sig at være en Afsætningskilde af længere Varighed, end jeg ifjor ansaa for rimeligt.

Vor hele Udførsel af Kvæg (Køer, Stude, Kalve), Svin og Faar fra og over Danmark udgjorde

I. Danmarks Udførsel af Kvæg 1890—91.

Aar.	Kvæg.	Svin.	Faar.
1ste Halvaar 1890.....	100664	11291	18755
2det — —	38857	99737	53416
1ste — 1891.....	79226	100430	7413
heraf har England faaet:			
1ste Halvaar 1890.....	62128	>	17525
2det — —	13830	>	52411
1ste — 1891.....	17995	>	7080

saaledes at der altsaa bliver henholdsvis 38,536 25,027 og 61,231 Stkr. Kvæg til de tyske Markeder, der tillige have faaet alle Svinene, medens omtrent alle Faarene ere førte til England. Kvæget er for største Delen gaaet til Hamburg og Rhinlandene, og da en Undersøgelse af Betingelserne for denne Omsætning maatte være af Interesse, har jeg paa en for nylig tilendebragt Rejse søgt at lære disse at kjende, og jeg har for nogenlunde at kunne komme til Klarhed om Varigheden af de indtrufne Forandringer tillige søgt at skaffe mig Oplysninger om Tysklands Kvægforsyning i de senere Aar og de dermed i Forbindelse staaende Forhold.

Da Kvægforsyningen frembyder den største Interesse, skal jeg her tillade mig at begynde med denne, efter dog først at have givet nogle nødvendige Oplysninger vedrørende Befolkningen og Agerbruget.

Befolkningen i det tyske Rige udgjorde i December 1880: 45,₂₄ Mill. 1885: 46,₈₉ Mill. 1890: 49,₄₂ Mill.

og viser saaledes en Tilvæxt, som er meget betydelig, især for de sidste 5 Aar, hvor Forøgelsen er 1,06 pCt. aarlig. Betydningen af denne Fremgang bliver mere iøjnefaldende, naar den sammenlignes med Befolkningens Tilvæxt i England, hvor den næppe har udgjort 1 pCt. Naturligvis er Tilvæksten meget ulige fordelt, de egentlig agerdyrkende Distrikter, Øst- og Vestpreussen, Pommern, Posen, Mecklenburg, Hannover o. fl., vise kun liden Fremgang, enkelte endog Tilbagegang, nærmere vi os derimod Fabrikegnene, stiger den, og udgjør saaledes i Rhinprovin- sen, Vestfalen og Sachsen indtil 2 pCt. aarlig, medens de store Byer, Berlin og Hamburg, tage Broderparten med en aarlig Tilvæxt af 3,6 pCt., og enkelte af Fabrikbyerne i Rhineggen forbavse os med en lignende og endnu større Tilvæxt. Det synes, som om den stærkt beskyttede Indu- stri her i endnu højere Grad end andre Steder har for- maaget at drage Landbefolkningen til Byerne, og samtidig med, at Forbruget af Levnedsmidler i det Hele er steget, er ogsaa det enkelte Individts Krav til en bedre og rige- ligere Levemaade voxet. Beregninger over Forbruget af de egentlige Næringsmidler, Brød, Kjød o. s. v., har jeg vel ikke kunnet finde, men nogle foreliggende Beregninger over Forbruget af en Del andre Nødvendigheds- (Øl, Salt, Sukker, Kaffe o. fl.) og Luxusartikler vise et aarlig for- øget Forbrug, en større Kjøbeevne, og disse større For- dringer til Befolkningens Ernæring forøge end mere Til- væxtens Betydning.

Kan nu det tyske Agerbrug tilfredsstillende disse Krav?

Det til Dyrkning udlagte Areal var i Millioner Hek- tarer*) Land:

II. Det dyrkede Areal i Tyskland i Mill. Hektarer Land.

Aar.	Korn, alle Slags.	Kartofler.	Enghø.	Sukkerroer.
1881.....	13,48	2,77	5,91	0,12
1889.....	13,71	2,91	5,90	0,15

*) 1 Hektare = 14½ Skp. Land.

og paa dette Areal avledes:

III. Tysklands Avl i Millioner Tons.

Aar.	Rug.	Hvede.	Spolt.	Byg.	Havre.	Kartofler.	Enghø.	Sukkerroer.
1881—85..	5,74	2,40	0,46	2,19	4,11	24,09	17,00	8,28
1886.....	6,09	2,67	0,41	2,34	4,86	25,14	17,90	8,30
1887.....	6,38	2,83	0,41	2,20	4,30	25,27	16,36	6,97
1888.....	5,52	2,53	0,34	2,26	4,65	21,91	15,47	7,90
1889.....	5,36	2,37	0,30	1,94	4,20	26,60	18,42	9,82

Trods den forresten ikke store Forøgelse af det dyrkede Areal, der især har fundet Sted i de senere Aar, er Kornudbyttet ikke forøget, hvad til Dels vel maa tilskrives daarlige Høstaar, saaledes 1888 og 89. Kartoffelavlens synes vel at vise et forholdsvis større Udbytte end det foregaaende Femaar; men dette havde et meget daarligt Kartoffelaar i 1882, hvor Udbyttet kun var 18,07 Mill. Tons, hvilket trykker Gjennemsnitstallet ned. Høstudbyttet har saaledes ikke holdt Skridt med Befolkningens Tilvæxt.

Vil man i Forbindelse med foranstaaende Tabeller undersøge Kreaturbestanden, da træffer man den Ulempe, at der ikke har fundet nogen Kreaturtælling Sted siden 1883, saa at man altsaa ad anden indirekte Vej maa søge at finde Bevægelsen her. Der fandtes af

IV. Kreaturer i Tyskland.

Aar.	Millioner Stykker.				Antal pr. 1000 Mennesker.		
	Kvæg.	Faar.	Svin.	Geder.	Kvæg.	Faar.	Svin.
1873.....	15,78	25,00	7,12	2,32	384	609	174
1883.....	15,79	19,19	9,20	2,64	345	419	201

Allerede et Blik paa Tabel IV viser, at i Forhold til Folkemængden er den samlede Kreaturbestand i Tiaaret før 1883 aftagen ret betydeligt, og Forholdet kan ikke have bedret sig. Dog førend jeg søger at vise dette, skal jeg give nogle Tal vedrørende Kvægets Fordeling, der ikke ere uden Interesse. I de frugtbareste og saaledes med Hensyn til Agerbruget stærkest udviklede Lande finde vi den største Kvægbestand, saaledes har Slesvig-Holsten 649, Oldenburg 618 og Bajern 567 Stkr. Kvæg, i de magrere Egne er Faareholdet derimod størst, Mecklenborg-Strelitz 1876, Pommern 1684 og Mecklenborg-Schwerin 1644 Faar, alt pr. 1000 Mennesker. I Fabriklandene staar det derimod anderledes til, der aftager saavel Kvæg-som Faarebestanden, ligesom man ogsaa her har talt stærkest om Tilbagegangen i Kreaturbestanden.

V. Antal Kreaturer pr. 1000 Mennesker i

	Kvæg.	Faar.	Svin.
Tyske Rige.....	345	419	201
Preussen.....	318	536	211
Vestfalen.....	254	201	178
Elsas-Lothringen.....	273	83	208
Rhinland.....	233	80	105
Sachsen.....	213	49	116

Skjønt det er vanskeligt at drage Sammenligning mellem England og Tyskland, hvor alle Forhold, der vedkomme Kreaturholdet, Kjødforbruget o. lign. ere saa afvigende, saa ligger det dog nær at forsøge derpaa. Naar man da ser, at Storbritannien og Irland, der i 1889 kun havde 282 Stkr. Kvæg, 803 Faar og 111 Svin pr. 1000 Mennesker, altsaa numerisk en betydelig mindre Kreaturstyrke end Tyskland, deraf har frembragt 70 pCt. af sit hele Kjødforbrug, saa maa man dog antage, at dette Land, hvis Kjødforbrug, trods Forøgelsen af dette i de senere Aar, næppe er mere end 0,7 af det engelske pr.

Individ, med en normal Udvikling af Kvægbestanden i 1883 vilde have været i Stand til at kjødføde sig selv. Nedenstaaende Udførselstabel synes at bekræfte dette.

VI. Tysklands Overskudsudførsel af Kvæg, Kjød o. lign.

Aar.	1000 Stkr.			1000	1000	1000
	Kvæg.	Faar.	Svin.	Tons	Stkr.	Tons
1881.....	87	1196	÷ 820	÷ 13	÷ 152	÷ 39
1882.....	27	1383	÷ 744	÷ 1	÷ 255	÷ 26
1883.....	56	1354	÷ 509	÷ 3	÷ 159	÷ 31
1884.....	136	1286	÷ 257	5	÷ 112	÷ 24
1885.....	85	1193	÷ 122	4	÷ 95	÷ 36
Gjennemsnit i 5 Aar	78	1282	÷ 490	÷ 2	÷ 155	÷ 31
1886.....	35	1332	÷ 279	4	÷ 97	÷ 42
1887.....	18	1246	÷ 98	2	÷ 90	÷ 40
1888.....	11	1231	73	6	÷ 42	÷ 32
1889.....	÷ 158	605	÷ 317	2	÷ 101	÷ 68
1890.....	÷ 183	400	÷ 593	÷ 12	÷ 231	÷ 91
1ste Halvaar 1891	÷ 150	175	÷ 378		÷ 177	

Skjøndt jeg i denne Tabel for Fuldstændigheds Skyld har medtaget Grise og Fedt, saa har jeg dog ikke taget Hensyn til dem ved efterfølgende Betragtninger, da Grisene ikke direkte ere komne Kjødforsyningen til Gode, og Fedtribriken desuden indeholder, hvad der er indført til teknisk Brug. Ogsaa Kalve ere udeladte; af disse er der dog indtil de sidste Aar udført flere, end der er indført. I de to første Aar af Tiaaret har Tilskud været nødvendig, og den stærke Svineindførsel sluger Overskuddet fra Kvæg- og Faareudførselen. Fra 1883 tør man derimod gjøre Regning paa en Overskudsindførsel, der sikkert kommer det indførte Kvægs temmelig nær, og man ser dette Forhold holde sig lige til 1888, da der sker et pludseligt Omsving, som ikke alene lader sig forklare af de daarlige Høstaar i 1888 og 89. Høsten i Slutningen af det fore-

gaaende Tiaar var ogsaa daarlig og har, som det ses, paa-
virket Indførselen i 1881 og 82, men overvældende, som
i 1889, var Omslaget dog ikke, og det er klart, at der
har maattet være andre Omstændigheder medvirkende til
at forøge dette. For at forstaa denne Tilbagegang maa
man tage Toldforholdene med i Betragtning. Tolden var

VII. Told i Reichsmark pr. 200 Pd.

Aar.	Hvede.	Rug.	Byg.	Havre.
før 1885	1	1	0 ₁₅₀	1
1886	3	3	1 ₁₅₀	1 ₁₅₀
1887	5	5	2 ₁₂₅	4

og denne gjentagne Forhøjelse af Korntolden har gjort
denne forholdsvis højere end Kvægtolden, der ogsaa i
1885 forhøjedes for Stude fra 20 til 30 M., Tyre og Køer
fra 6—9 M., Ungkvæg fra 4—6 M., Kalve fra 2—3 M.,
Grise fra 0,30—1 M. og Svin fra 2,50—6 M., medens
den for Faar og Lam lodes uforandret med 1 og 0,50 M.
Herved er Landbruget forceret ind paa at frembringe saa
meget Korn som muligt og altsaa at skaffe sig af med de
overflødige Kreaturer. Kun herved bliver det muligt at
forstaa, at Tyskland trods Befolkningens stærke Tilvæxt,
navnlig siden 1885, dog vedblivende kan udføre Kvæg og
Faar, samtidig med at Svineindførselen tager saa bety-
delig af.

Svinenes Betydning for Tyskland, hvor Antallet af
Svin i Forhold til Folkemængden er omtrent dobbelt saa
stort som i England, kan ikke overvurderes, de have altid
skaffet et billigt Fødemiddel til Befolkningens store Masse,
og den store Nedgang i Indførselen i Aarene forud for
1889 skyldes vel til Dels Indførselsforbud og den forholds-
vis høje Told paa disse Dyr, men naar man ser, at der i
1888 bliver en betydelig Overskudsindførsel af Svin, da
maa det sikkert tilskrives den betydelige Stigning i Korn-
priserne, som fandt Sted dette Aar, og som i Forbin-

delse med de øvrige ugunstige Forhold gjorde det ufordelagtigt at fede, og navnlig førte til Afskaffelsen af en Mængde af de saakaldte »Haussschwein« (omtalt i min Beret. fra Berlins Kvægmarked), foruden at den i det Hele reducerede Svinebesætningerne.

Af Tabel VIII, der angiver den aarlige Gjennemsniitspris for Kjød i Aarene 1881—90, ser man de samme Svingninger gjøre sig gjældende, og Priserne naa i 1889—90 en Højde, som endog overgaar den, der var til Stede i Begyndelsen af Tiaaret, der dog har den højeste Rug-

VIII. Gjennemsniitsprisen for Rug og Kreaturer 1881—90.

Berlins Note- ring i Kroner.	1881	1882	1883	1884	1885	1886	1887	1888	1889	1890	II M. 1891
Rug pr. 2000Pd.	173 ₆	135 ₄	128 ₆	127 ₄	125 ₀	116 ₁	107 ₅	119 ₆	138 ₂	151 ₁	»
Kvæg, Slagte- vægt, Middel- pris Kl. 2	44	44	45	44	43	42	41	40	43	49	49
Svin, Levende- vægt 20 pCt. Tara, højeste Pris Kl. 2	49	48	46	41	44	42	39	38	49	51	45
Faar, Slagte- vægt, Middel- pris Kl. 1	45	47	48	42	39	36	39	39	41	47	»

pris, som Vidne om den tidligere omtalte forudgaaende daarlige Høst. Det var denne Tilstand, der ifjor fremkaldte Ønsket og med det Forventningerne om en Forandring i det bestaaende System, Noget der kun er opnaaet, for saa vidt som Kreaturindførselen fra flere Lande er bleven tilladt, dog med en Del Forhindringer. At selv dette har virket ses deraf, at den rigelige Indførsel af Svin i Slutningen af 1889 og i 1890 samt indeværende Aar har bragt Gjennemsniitsprisen for samme Vare, beregnet for de første 11 Maaneder ned til 45 Kroner, altsaa 6 Kroner lavere end f. A., men naar jeg ifjor antog, at

en tilstrækkelig Forsyning af Svin ogsaa vilde have en Nedgang af Kvægpriserne til Følge, saa er dette endnu ikke sket, thi her viser Prisen sig ligesom f. A. at 49 Kr., Middelpris 2den Klasse. At Oxekjødet saaledes i længere Tid kan noteres saa meget højere end Flæsket, er, som det vil ses af Tab. VIII, ikke usædvanligt i Tyskland og bærer Vidnesbyrd om, at Kjøbeevnen hos den store Befolkning er steget, da det jo er en Erfaring, der er kjendt andet Steds fra, at med større Fordringer til Levemaaden vælges det magrere Kjød og Smør i Stedet for Flæsket, og viser, at man trods den høje Pris paa hint har ondt ved at vælge det gamle Standpunt, saa længe Nøden ikke driver dertil. De Tal, som jeg i Tab. VI har anført for første Halvaar 1891, vise yderligere, til hvilken Grad Tyskland maa forsynes fra Udlandet, og hvilken Højde den saakaldte »Viehnoth« — thi som saadan betegnes den — har naaet. Medens de høje Kornpriser i indeværende Aar i England — i Overensstemmelse med Reglen »corn up, horn down« — har bragt Mængder af indenlandsk Kvæg i Markedet, fordi man, for at nyde godt af de høje Kornpriser, søger at formindske Besætningerne, saa er Tyskland i forøget Grad henvist til at søge sit Forbrug i Udlandet; der er intet Overskud mere at tage til.

Jeg har nu gennem en Række officielle, statistiske Meddelelser søgt at give et, som jeg haaber, anskueligt Billede af den nuværende Tilstand med Hensyn til Kjødforsyningen, men ogsaa de mundtlige Udtalelser, jeg har hørt paa min Rejse, gaa ud paa, at der har fundet en stadig Nedgang Sted i Kvægbestanden, og at Kjødproduktionen ogsaa paa andre Maader er gaaet tilbage. Saaledes meddeltes det, at de agerdyrkende Lande Bayern og Würtemberg i Stedet for at producere Slagtedyr væsentlig ere gaaede over til Opdrættet af Trækstude til Brug for de sukkerroedyrkende Egne, hvortil det store bajerske Kvægsalg fortrinsvis egner sig. I disse anvendes de saa nogle Aar som Arbejdsdyr, forinden de som fede bringes i Markedet, og da Sukkerroedyrkningen fordrer en meget

betydelig Arbejdskraft, er det kun en Del af Affaldet fra denne Landbrugsindustri, der omsættes til Kjødproduktion.

Skal jeg saaledes i Korthed sammenholde de forskellige Led, der have været medvirkende ved Fordyrelsen af Levnedsmidlerne og særlig Kjødet, da bliver det:

Fremgangen i den stærkt beskyttede Industri, der har fremkaldt en betydelig Forøgelse af Folkemængden, særlig i Byerne, og dennes større Fordringer til en bedre Leve-maade.

Den forholdsvis høje Korntold, der har gjort Kornproduktionen til en Hovedsag for Landbrugeren og har fordyret Fedningen.

Afspærringen (die Grenzsperre) fra Nabolandene, særlig Rusland og Østerrig, og endelig

Daarlige Høstaar i 1888—89.—

Da Kornproduktionen efter de foreliggende Oplysninger ikke synes forøget, hvori vel kun tildels de daarlige Aar have Skylden, og da Kvægavlen er gaaet tilbage, synes den tyske Landmand ikke at have høstet Velsignelse ved Toldbeskyttelsen, men da en Undersøgelse af dette ligger udenfor min nærværende Opgave, skal jeg kun fremhæve, at selv om man søger at raade Bod paa dette Forhold ved en Ophævelse af Korntolden eller ad anden Vej, saa vil der dog hengaa Aar, inden en saa betydelig Tilvæxt i Kjødproduktionen kan finde Sted i selve Landet, at Tilførsel endog i større Maalestok kan undværes, og jeg skal derfor gaa over til at undersøge, hvilke Lande Tyskland er henvist til for at dække sit Behov i saa Henseende.

De specielle Lister over Ind- og Udførsel, af hvilke jeg har givet et Uddrag i Tab. IX, vise, at siden vor Svineudførsel til Tyskland blev frigivet, have vi deltaget meget betydelig i Forsyningen, for 1890 og 91 med henholdsvis næsten $\frac{1}{5}$ og $\frac{1}{3}$, saa det kunde synes, som om denne Afsætning maatte være særlig lovende. Men netop her viser det sig, hvilken betydelig Indflydelse de forskellige Forbud mod Indførsel i Tyskland kunne have.

Herpaa er det ikke saa let at faa Rede. Dels udgaar der nemlig almindelige Forbud for det tyske Rige, dels for de enkelte Lande, snart med snart uden Karantæne. Fra Rusland synes der igjen at være fuldstændigt Forbud mod Indførsel af Kvæg, Svin og ferskt Kjød, skjøndt Indførsel har været tilladt nogen Tid med Indskrænkninger. Fra Østerrig er det Sidste tilladt. Dyrene skulle føres til bestemte Byer, og der slagtes; og det samme gjælder for Italien. Blandt specielle Forbud kan mærkes, at Kvæg fra Holland ikke maa indføres i Preussen, fra Frankrig ikke i Elsas-Lothringen, og at de sydlige Stater forlange Karantæne for Kvæg fra Schweiz. Disse Forbud ere dog meget vexlende, men det kan ses af Tab. IX, hvor hurtig og hvor let en Forsyning af Svin finder Sted baade fra Øst og Vest, naar Forbudene hæves eller delvis hæves. Naar man hører, at Rusland i Begyndelsen af Firserne

IX. Overskudsindførselen til Tyskland fra nedenstaaende Lande*).

I Aarene	Indførsel ialt.	Belgien.	Danmark.	Frankrig.	England.	Italien.	Holland.	Østerrig og Ungarn.	Rusland.	Schweiz
Kvæg. 1889	158	»	21	17	»	2	20	25	»	7
1890	183	»	65	12	»	»	28	56	»	10
Jan.-Juli 1891	150	»	68	6	»	»	15	46	»	4
Svin. 1889	317	5	»	55	4	22	69	123	45	•
1890	593	28	112	46	15	28	201	161	4	•
Jan.-Juli 1891	378	21	113	6	1	2	142	52	45	•

*) Denne Tabel er uddraget af maanedlige Oversigter og gjør ikke Fordring paa fuld Nøjagtighed, særlig for 1890's og Halvaaret 1891's Vedkommende. Saaledes ere de sidste for Danmark opførte Tal større, end vort stat. Bureau opgiver dem, muligt ere de med Venlo-Hamburg og Altona-Kiel Banen ankomne Dyr ikke holdt skarpt adskilte, hvad da senere vil blive rettet i Aarsoversigterne.

forsynede Tyskland med over $\frac{1}{2}$ Mill. Stkr. Svin aarligt og endnu i 1885 sendte 173,000 Stkr., vil man forstaa, hvad et Forbud mod dette Lands Indførsel vil sige, og det stærke Priskald for 1891 (Tab. VIII) viser, hvor let Konkurrencen kan gjøre Svineudførselen fra Danmark usikker. Jeg maa dog her fremhæve, at der i den senere Tid er fremkommet stærke Klager over Mangel paa første Klasses Dyr, gode, kjødfulde, velfedede Svin, og at de danske Sendinger væsentlig have indeholdt saadanne, saa at vi altsaa have opnaaet højere Pris, end her angivet.

Noget anderledes forholder det sig med Kvæget. Vi have i 1890—91 leveret det største Kontingent til Tyskland, hvor vi ligesom i England paa Grund af vort Kvægs gode Sundhedstilstand indtage en begunstiget Stilling. Hertil kommer, at vi væsentlig afsende Køer og Ungkvæg, som ere særlig søgte, og hvor den 9—6 M. høje Told er af underordnet Betydning, medens Østerrig, som kommer næst efter os, afsender flest Stude, der foruden Slagtevangen maa bære den høje Told. De andre Lande indføre vel flest Køer, men Deltagelsen er ikke betydelig, saa under de nuværende Forhold er det naturligt, at det danske Marked vil kunde hævde sin Betydning.

Et Spørgsmaal, der dog ogsaa træder i Forgrunden her, som overalt, hvor der er Tale om Landbrugets Interesser, er Konkurrencen fra Amerika. Den foregaar jo for Kjødforsyningens Vedkommende baade ved Overførelsen af slagtet og levende Kvæg. Det levende Kvæg er dog foruden Tolden, for dette i Reglen 30 M., bundet til Karantæne eller Slagtning i Exporthavnen, hvad der i begge Tilfælde yderligere forøger Omkostningerne og indskrænker Forsyningen til enkelte Byer. — Men hertil kommer, at det amerikanske Kjød næppe passer for det tyske Marked i Almindelighed. Det er for stort og fedt, og man sætter der ikke Pris paa Fedtets gullige Farve, som i England sættes saa højt, fordi den er ejendommelig for Korthornet og andet »hjemmeanset« Kvæg, og det er flere Gange bleven mig fortalt, at man af den Grund i

Tyskland endog foretrækker det danske Fedekvæg for Husumer Kvæget, fordi Fedtet er hvidere af Farve. Det er en Fordom, som gjør, at det amerikanske Kvæg som Slagtevarer ikke vil opnaa den første Klasses Pris, hvortil dets gode Kvalitet berettiger det. Om det er dette Forhold, der gjør, at der er indført nogle Ladninger Kvæg af simplere Beskaffenhed, skal jeg ikke kunne sige, men vist er det, at man paa de Steder, hvor jeg paa min Rejse færdedes, ikke udtalte sig gunstigt om dette. Anderledes er det dog med det fra Amerika oversendte Ungkvæg, hvoraf en Del er ført til Marsken, og af hvilket jeg saa adskilligt i græsfedet Tilstand paa Husum Marked. Med dette var man særdeles godt fornøjet, som Fedeemne betragtet, det havde udviklet sig godt, og da Marsken vil faa Brug for en Del Ungkvæg, er det nok muligt, at denne Trafik vil udvikle sig hurtigere, trods Karantænen.

Slagtet Kvæg eller preserveret Kjød er det for Tiden vanskeligt at indføre i Tyskland med Fordel, da Tolden herpaa er 10 M. pr. 100 Pd. for Kjød, 15 M. for Fjerkræ og Vildt, samt 5 M. for Fedt og lignende Produkter, som ikke anvendes til teknisk Brug. Den i Tab. VI angivne Overskudsindførsel viser jo forholdsvis smaa Tal; de virkelige Tal for Overførselen de sidste 5 Aar ere henholdsvis 6, 9, 6, 13 og 28000 Tons, medens Udførselen udgjør 9, 11, 13, 16 og 17000 Tone, man kan af Listerne ikke se, hvormeget af det Indførte, der henhører under Vildt, Fjerkræ o. lign., men kan sikkert gaa ud fra, at Størstedelen er saltet og røget Flæsk, medens Udførselen bestaar af slagtede Faar. Mod det amerikanske Kjød gjør iøvrigt den samme Fordom sig gjældende som overfor Kvæget, og naar man med Forholdene i England for Øje ser, hvor langsomt det er gaaet, inden Fordommene mod det slagtede Kjød ere blevne overvundne, og at dette kun kan sælges til forholdsvis lav Pris, saa kan man sikkert gjøre Regning paa, at selv med en Nedsættelse af Tolden, vil det dog tage Tid, inden dette formaar at bane sig Vej i

Tyskland. — Indførsel af Flæsk er i den senere Tid bleven tilladt, mod at dette underkastes en særegen Undersøgelse for Trikiner, og der er efter disse Regler indført nogle Partier. Da det imidlertid lader til, at man i Tyskland kan finde Trikiner i det som trikinfri indførte Flæsk, er det tvivlsomt, om denne Indførselstilladelse holder sig.

Jeg ser saaledes ikke rettere, end at det for Tiden kun er den amerikanske Indførsel af Ungkvæg, der kan faa Betydning, saafremt den kan ske til rimelige Priser.

Hvad endelig Faarekjødet angaar, da viser et Blik paa Prislisten, der her angiver Middelpriis for 1. Kl. Varer, saavel som den trods Kjød manglen ret betydelige Udførsel, at Tyskland ikke har Brug for Tilførsel af disse Dyr.

Det er altsaa navnlig Kvæget, hvoraf vi med Sikkerhed tør gjøre Regning paa en stigende Afsætning til Tyskland, det gjælder. Vor Beliggenhed og som Følge deraf Transportforholdene ere gunstige for Forsyningen af de nordtyske Markeder, Berlin, Hamburg og de rhinske Markeder, hvilke, dog med Undtagelse af Førstnævnte, skulle blive omtalte nærmere. Dog vil jeg forinden gjerne hæve en Misforstaaelse, som jeg veed har bragt Skuffelser, og som man er bedst tjent med at faa udryddet. Det er nemlig oftere fremhævet, at vi have særlig Fordel af den tyske Handel, fordi den ogsaa kan bruge vore ringere Dyr, og heller ikke tager det saa nøje med en Smule Tuberkulose. Jeg har i en tidligere Beretning omtalt, hvorledes Meget kan bruges til Pølsemad, og muligt er det ogsaa, at Et og Andet tidligere har kunnet passere Kontrollen i Hamburg, hvor det offentlige Slagtehus hidtil har været utilstrækkeligt, saa meget er slagtet udenfor dette, men herpaa bliver der nu raadet Bod ved Opførelsen af nyere, store, tidssvarende Slagtehus, som ville blive tagne i Brug i Løbet af næste Aar. Men ligesom jeg veed, at Afsendere og Handelsmænd hjemme have maattet bøde for deres Anskuelser om, at Tyskerne kunne bruge tuberkuløse Dyr, saaledes blev det mig ogsaa meddelt, at en af Grundene, hvorfor Berlin kan holde Kjøberne fra Rhinlandene

til Markedet der, er den, at de ere sikrede mod Tab ved denne Sygdom. Der er nemlig der, ligesom i Kjøbenhavn, ad privat Vej dannet en Forsikringsforening for saadanne Dyr, men medens der i Kjøbenhavn kun ydes Erstatning til indenbys Slagtere, udstrækker Berlin Forsikringen til alt Kvæg, som føres derfra, og som ved den senere Slagtning viser sig tuberkuløst, saa at det enten helt kasseres eller erklæres for »billigere Varer«. Følgen heraf er, at medens man i Kjøbenhavn kan indskrænke sig til en Præmie fra Sælgeren af 1 Krone for hvert Dyr, der føres paa Markedet, har man i Berlin begyndt med 3 M., som man senere har maattet forhøje til 6. Jeg omtaler dette, dels for at vise, hvilken Vægt der maa tillægges Tuberkulosen, dels fordi nogle større Handlende have udtalt sig for en lignende Forsikring for deres Vedkommende. Jeg tror dog, at Bekostningen ved en saadan Garanti vil blive for høj og Sagen i det Hele forbunden med saa mange Misligheder, at den vanskelig kan iværksættes, hvad der dog i saa Tilfælde bør ske ad privat Vej. I Hamburg har Kjøberne dog ikke nogen Beskyttelse, men der kan ifølge tysk Lov altid rejses Klage mod Ejeren af Dyret, naar det senere viser sig, at dette er tuberkuløst, hvorimod der klagedes over, at man i Husum var uheldigere stillet, da andre Regler gjaldt der, saa at man derfra var udsat for betydelige Tab. Tabene vare dog langt mindre ved vort Kvæg end ved det fra Hertugdømmerne, en Iagttagelse, som ikke blot er bleven udtalt af Handlende, men ogsaa bekræftet af Inspektøren ved Slagtehus og Marked i Dortmund, Dyrslæge Clausnitzer. Dette gode Resultat maa vel tildels tilskrives den større Forsigtighed, som Kjøberne ere nødte til at udvise, men jeg tror tillige, at vi gjøre vel i at mærke os, at kun reelle Varer opnaa gode Priser, og opretholde vort gode Omdømme, saa at vi sikres Forspring i Konkurrencen. Jeg har alt ifjor paapeget, hvorledes vore ældre Køer kunne finde et godt Marked i Tyskland, dette gjælder særlig Rhinegnene, men ogsaa vore Stude ville sandsynlig-

vis en Tid opnaa gode Priser paa Berlins og Hamburgs Markeder, da der for Kvægets, ligesom for Svinenes, Vedkommende er kommen Klager over Mangelen paa virkelig gode Dyr som Følge af den aftagende Fødning, men for saa vidt som denne Mangel virkelig viser sig ved en større Prisstigning for første Klasses Dyr, ville Hertugdømmerne sikkert være de første til at forøge Produktionen heraf. Husum Markedet har saaledes i Aar været stærkere søgt fra Berlin, idet der dertil er gaaet 7500 Stude mod 6000 f. A. Dette Marked, der for faa Aar siden sendte hele sin Forsyning til England, hvorfra det fuldtændig udelukkedes 1889, hvad der fremmede Forøgelsen af Andelsmælkerierne, er nu bleven til et Hovedmarked for Nordtysklands Sommerforsyning med gode Kreaturer. Efter velvillig Oplysning af Hr. Prop. G. Ræder i Husum har Markedet i 1891 været tilført 53000 Fedekreaturer, hvoraf 21500 Køer ere gaaede til Rhinen, 7500 Stude til Berlin, 2600 1ste Kvalitets Stude, Køer og Kvier til Sachsen og 2000 Stude til Frankfurt a. M. Det vil bemærkes, at disse Opgivelser tillige oplyse, hvilke Slags Dyr der ere søgte til de forskjellige Steder, og jeg kan derefter gaa over til nærmere at omtale

Rhinmarkederne.

Ved i Aarets Løb at følge Noteringen paa flere af de tyske Markeder blev det mig paafaldende, at Noteringen i Köln stadig stod højest, skjønt alligevel forholdsvis lidt af vort Kvæg fandt Vej dertil. Da denne By desuden, som Hovedstaden i Rhinland, maatte antages at have særlig Betydning, tog jeg først dertil, da jeg derfra mente lettest at faa et Overblik over Forholdene. Dette Marked overraskede mig; thi en gennemgaaende bedre Fremstilling af Slagtedyr har jeg ikke set paa noget tysk Marked, og jeg fik Indtryk af Rigtigbeden af, hvad der blev mig fortalt, at man satte Pris paa godt Kjød i Köln. Markedet var ikke stort, der var om Mandagen tilført c. 650 Stkr. Kvæg, men dette bestod af gode bajerske Trækstude, fedede i Sukkeregne og indkjøbte fra Magdeburg, en Del

Husumer Kvæg, indkjøbte dels der og dels paa Markedet i Neuss, gode Stude fra Omegnen, og endelig det saakaldte »westerwälder« Kvæg, et lille Kvægslag, nærmest af Malketypen, men som fedet bekjendt for sit gode Kjød. Nogle faa danske Køer var der ogsaa, de hørte til de ringeste paa Markedet, men vare heller ikke gode. Dette Marked tilførtes i 1888—89 43000 Kreaturer, men er i 1889—90 gaaet ned til 38000. Da over Halvdelen af disse ere Stude af gennemgaaende god Kvalitet, er dette tilstrækkelig Forklaring til de høje Prisnoteringer. Desuden holdes, som i de andre Rhinbyer, et Marked for mindre Dyr senere i Ugen.

Disse Markeder ere i Reglen forsynede med færre Kreaturer om Sommeren, da Slagterne for en Del købe deres Forbrug direkte fra Græsgangene, hvorimod Vinterforsyningen er betydelig større. Derimod afholdes der fra Juli—Novbr., altsaa samtidig med Husum Marked, et lignende »Græsmarked« i

Neuss, en By beliggende ved den venstre Rhinbred, nord for Köln, omgivet af gode Græssletter. Dette Marked, der tidligere har haft stor Betydning for Handelen med hollandsk Kvæg, er endnu om Sommeren tilført en Del Kvæg fra Omegnen og Husum Marked, idet Kreaturhandlerne her billigere kunne holde de indkjøbte Dyr paa Græs der i Nærheden, indtil Salg kan finde Sted. I den nævnte Tid er her gennemsnitlig 1000 Dyr ugentlig til Marked, hvorimod det om Vinteren er ubetydeligt. Markederne i

Elberfeld, Essen og Dortmund, der alle ere beliggende i det nederrhinsk-westfalske Kuldistrikt, en Egn, der ved sine mange Skorstene og Fabrikbygninger har noget Engelsk ved sig, ere Byer, hvis Folkemængde er tiltaget betydelig i de senere Aar. De ere alle forsynede med overbyggede Markeder, Slagtehuse, gennemført Kjødkontrol o. s. v., og hvert af Markederne tilføres gennemsnitlig 30—35000 Kreaturer aarlig. For Essen og Dortmunds Vedkommende, er dette saa godt som udelukkende

Køer, hvorimod der i Elberfeld findes nogle flere Stude og Tyre. Her ere Markeder, som særlig passe for vort Kvæg 3: vore Udsætterkøer. Det maa dog ikke forstaaes saaledes, som om man fortrinsvis skulde ønske gamle Køer; tværtimod gik alle Udtalelser ud paa, at vi ikke burde beholde vore Køer saa længe, inden vi fedede dem, man ønskede vel ogsaa her Køer i den modne Alder, men ikke tilaars. Jeg kunde kun meddele, at med et passende og lønnende Marked for vore Fedekøer var det sandsynligt, at vi vilde have Fordel ved at udsætte disse tidligere, saa at begge Partier vilde vinde. Til hvilken Grad disse Markeder ere Komarkeder ses deraf, at fra Husum er der kun indkjøbt Køer. Disse Markeder og flere, som jeg dog ikke fik Lejlighed til at besøge, kunde ikke forsynes fra Omegnen, hvor Landbruget og Kreaturholdet omtales som værende i stærk Tilbagegang, i samme Forhold som Bybefolkningen tager til, og hvor man derfor kun ser Udviklingen i Industrien som Aarsag til Kvægmangelen; men man henter Kvæget fra Hannover, Hamburg, Berlin og i de senere Aar med Aftagen af Berlinerhandelen fra Danmark. Da alt Kvæget paa den Maade bliver belastet med store Udgifter, er det en Selvfølge, at Prisen paa Salgsstedet maa være forholdsvis høj, skjønt Handelen foregaar med saa faa Mellemmænd som muligt. Forsyningen sker nemlig ved Handlende, der indkjøbe Dyrene paa de omtalte Steder og igjen selv sælge dem, idet de større Kjøbere fordele de indkjøbte Dyr til de forskjellige Markeder. Vort Kvæg er vel ogsaa tidligere naaet til Rhinmarkederne, hovedsagenlig over Hamburg; det er først senere og da navnlig i de to sidste Aar, at Opkøberne ere komne direkte til Danmark. Have saaledes endog de første Handlende, der søgte vore Markeder, gjort gode Forretninger, saa er dog nu Konkurrencen saa stor, at Fortjenesten næppe bliver større end nødvendig, for at en sund Forretning kan finde Sted. Vi tør saaledes gjøre Regning paa at faa den størst mulige Pris for vore Kreaturer, medens

paa den anden Side Kjøberne, da de selv igjen ere Sælgere og fra Uge til Uge kjende Forholdene paa Salgsmarkedet, ikke saa let fristes til Overspekulation ved at betale for høje Priser. Det er, som en Hamburger-Kommissionær bemærkede: »Rhinlænderne kunne sagtens, de ere ikke saa let udsatte for Tab, da de selv raade for Markedet og sælge og købe i Forhold til dette, hvorimod vi ofte med Tab maa sælge Kraturer, der paa Spekulation ere indkjøbte for højt.« Rhinlænderne synes helst at ville have saa faa Mellemmænd som muligt, og flere Steder, saaledes i Jylland, ere nogle traadte i direkte Forbindelse med Landmændene. I Jylland synes de fleste Indkjøb at være sket i Aalborg ved Torsdagsmarkederne der, men det er dog navnlig Kjøbenhavns Marked, der vil vinde ved denne Trafik, og kan dette blot i Tiden fra November til Juli blive tilført et tilstrækkeligt Antal ikke for gamle men gode Fedekøer, er der næppe Tvivl om, at Kjøberne fra Rhinegnen ville holde sig dertil, da de næppe ville finde noget Marked med en rigeligere Forsyning af Fedekøer, der netop egne sig for Essens og Dortmunds Komarkeder, og de ville være i Stand til at betale disse Varer forholdsvis højest. I den øvrige Del af Aaret vil denne Trafik blive mindre. Kjøberne ville søge den største Forsyning fra Omegnen og Græskreaturer fra Husum og Neuss, og den mindre Del, der mangler til Dækning, vil lettere kunne søges paa nærliggende Markeder som Hamburgs. I denne Tid at sende vort Kvæg i Kon-signation til disse Markeder i Stedet for som nu til Hamburg lader sig næppe gjøre, dertil ere de for smaa og overfyldes for let. Det har undret mig ikke at træffe et stort Centralmarked til Forsyning af denne betydelige Industriegn, der skal have sin meste Forsyning udefra. Der hersker vel nogen Rivalitet mellem de forskjellige Byer, saaledes Dortmund og Essen, og om den Omstændighed, at alle Markederne fra 1ste Januar 1892 skulle afholdes om Tirsdagen, i Stedet for at nu de fleste holdes

om Mandagen, saa at det altsaa ikke vil være muligt at besøge flere Markeder efter hinanden, skal bevirke nogen Forandring heri, er vel tvivlsomt efter den Maade, hvorpaa Handelen og Fordelingen af Kreaturerne finder Sted. Men muligt er det jo, at en enkelt By derved kan faa Overvægten og udvikle sit Marked til større Betydning. — Dog den direkte Handel er og bliver jo altid den fordelagtigste, og som Konsignationsmarked kjende vi fra gammel Tid Vejen til

Hamburg Marked. — Dette var tidligere vor væsentligste Afsætningssted for Fedekvæg og har vel aldrig været helt forladt af Jyderne, selv om der har været Tider, da Tilgangen kun har været ringe. Saavel det gamle Marked paa »Sternschanze«, der nu bruges som Kalve- og Svinemarked, som det nyere »Central-Viehmarkt«, der tjener som Kvæg- og Faaremarked, ere velkjendte hjemme, og jeg skal derfor indskrænke mig til at omtale vor Andel i Markedet i den sidste Tid. Markedet er i de sidste fem Aar gjennemsnitlig tilført 82500 Stkr. Kvæg og 63000 Kalve. I den første Halvdel af indeværende Aar er, efter velvillig Meddelelse af Oekonomirath, Direktor Boysen, det tilførte Antal stort Kvæg 42508 Stkr., hvoraf 26681 fra Danmark. Vi have altsaa i dette Tidsrum bidraget 60 pCt. til Markedets Forsyning, og c. $\frac{2}{5}$ af alt det fra Danmark til Tyskland udførte Kvæg er gaet til Hamburg og vidner om, at ogsaa det jyske Kvæg (Stude) har fundet Vej til Tyskland. Det højeste Antal dansk Kvæg, der i en Uge er ført dertil, er 1565 Stkr. (i Maj); — i de næste fire Maaneder Juli—Oktober er der dog kun tilført c. 8000 Stkr. fra Danmark, hvad der viser, at Markedet ikke har tabt sin Karakter af at være en Regulator for Prisen paa det engelske Marked; thi i Juni, Juli og August vare netop Priserne højere i England, hvorfor en større Del af det jyske Kvæg, der sendes i Konsignation, gik til Newcastle i Stedet for til Hamburg.

Det er et Marked, der, som bekjendt, kan bruge alle

Slags Kreaturer, og som har et noget forskjelligt Præg til de forskjellige Aarstider. Da jeg nu besøgte det i Novbr., var der en stærk Tilførsel af Husumer Kvæg, hvad der forhøjede Markedets Gjennemsnitsværdi. Efter dettes Ophør vil der komme en Periode, hvor det næppe vil frembyde et saa godt Udseende. Hvad der derimod altid i Hamburg viser sig fremragende paa Grund af den store Mængde udsøgte, fedede Dyr, der komme der, er Kalvemarkedet. Der fremstilles paa dette en Mængde virkelig fint Kalvekjød, som betales højt. Ogsaa Svine-markedet er betydeligt, saaledes er der ifjor tilført 310000 Svin, men det har tidligere været endnu større; i 1885 —86 og 87 over $\frac{1}{2}$ Million, og i 1884 endog over 800000 Svin. Skjønt Hamburg ogsaa forsynes fra det sydlige og østlige Opland, er den overvejende Tilførsel dog sket fra Hertugdømmerne og Danmark, og dette Forhold er tiltaget betydelig de to sidste Aar paa Grund af vor store Andel i Forsyningen.

Jeg antager, det vil gaa de Fleste, som det er gaet mig selv, Tallene have viist os, at den Rolle, vi ere komne til at spille ved Tysklands Forsyning med Kjød, er langt betydeligere, end vi troede, og saalænge, de nuværende Told- og Afspærringsforhold opretholdes, vil Nordtyskland være henvist til at søge sit manglende Slagtekvæg hos os. Selv om en Forandring i Toldforholdene skulde indtræffe, saa at den tyske Landmand atter kan lægge mere Vægt paa Produktion af Kvæg og Kjød, maa det vare Aar, forinden der kan tilvejebringes Balance i Kvægholdet. Læmpelser med Hensyn til Afspærringer kunne, som det har viist sig ved Svineimporten, fremkalde større og hurtigere Omslag; en friere Stilling for det østerrisk-ungarske Kvæg vilde vel gjøre Noget, men næppe være nok for Nordtyskland. Værre vilde det blive for os, om Døren blev aabnet paa Klem for Ruslands Kvæghjorder, men saa længe Kvægpesten og andre Farsoter staa truende bag denne, er der næppe nogen Frygt for, at dette vil

ske. Hvad den amerikanske Indførsel angaar, da tror jeg at have viist, at det vil tage Tid, inden den kan indarbejdes.

Rhinlænderne have nu fundet Vejen til Kjøbenhavns Marked og til Danmark, og da de i vore Fedekøer have fundet en Slagtevarer, der passer bedre for dem end for nogen Anden, vil det ved en Imødekommen af deres billige Fordringer, navnlig med Hensyn til Transportforholdene være os let vedblivende at faa dem dertil. Om Priserne vedvarende ville blive høje, er et andet Spørgsmaal, som det er vanskeligt at besvare, men de kunne netop for det omtalte Kvæg betale den forholdsvis højeste Pris, medens de paa den anden Side ved den Maade, hvorpaa Handelen med dem foregaar — den direkte, kontante Handel —, ville have det første Bud og kunne opnaa de bedste Betingelser, saa meget mere, som vi ville forstaa at skjønne paa den Fordel, det er at handle med Folk, der søge os, i Stedet for med saadanne, som vi maa søge.

I England gjør man dog Regning paa en Prisstigning efter den stærke Oprømning, der synes at have fundet Sted efter Indtrædelsen af de høje Kornpriser, og da vi have fri Adgang til begge Landes Markeder, maa vi jo kunne naa den højst mulige Pris; men som vor Kvægexport er nu, passer Hovedmassen af vort Kvæg bedre for det tyske Marked, hvor det naaer en højere Plads i Rækken, end paa det engelske Marked.

I denne Beretning har jeg undladt at anstille en Sammenligning mellem de paa de forskjellige Markeder betalte Priser. Til en saadan Sammenligning fordres et meget nøje Kjendskab. 1ste Klasses Varer ville altid være de bedste Dyr paa Markedet, hvorefter de andre rette sig, men disse ville være forskjellige, ikke blot paa de forskjellige Markeder, men ogsaa til forskjellige Tider paa samme Marked, og derværende Priser have desuden mindre Værd for os her, hvor Salget sker i Danmark. —

Selve Noteringen skete dog paa de af mig omtalte Markeder — undtagen Neuss og Husum — paa noget forskjellig Maade gennem Markedsforvaltningen, og man syntes at bestræbe sig for at naa et saa godt Resultat som muligt.

Jeg har søgt, saa vidt det har ladet sig gjøre, at bygge denne Fremstilling paa Tal. For os se de lovende nok ud, men vi maa ikke glemme, at de virke i samme Grad nedslaaende i Tyskland, og man rejser nu ikke 3—4 Uger i dette Land uden at berøres af den herskende Pessimisme. Toldbeskyttelse, hedder det, har ikke gavnet Landbruget, Kornproduktionen sker i højere Grad end før ved Hjælp af Kunstgjødning, da det skorter paa den animalske, og maa føre til en Tilbagegang. Paa samme Tid som Brødet og Kjødet stige i Pris, arbejder Industrien, trods den høje Beskyttelsestold, under et haardt Tryk. Overalt sporer man en vis Usikkerhed, en Mistillid til Fremtiden, som, hvis den kunde belyses med Tal, sikkert vilde give overraskende Resultater. Det er, som om Udviklingen i de senere Aar er gaact saa hurtig for sig, at forholdsvis lidet har faaet Tid til at fæstne sig, og paa Landbrugets Omraade har Systemskiftet i kort Tid frembragt saa uventede Resultater for det hele Samfund, at — hvorledes det saa end staar til med Landbruget selv — det vil vække Tilfredshed, om man atter søger at raade Bod herpaa. Usikkerheden strækker sig derfor ogsaa til Landbruget og dets Frembringelser, og gjør det saa vanskeligt at drage nogenlunde paalidelige Slutninger, selv for den nærmeste Fremtid; — men saalænge Kjøbeeften endnu er saa stor, at den lettere Adgang til det billige Flæsk ikke formaar at bringe Kjødprisen i Niveau med Prisen for dette, saalænge vil der være »Viehnoth« i Tyskland, og vi kunde gjøre Regning paa en god Kunde mere.

Hertil knyttede sig følgende Diskussion:

Landstingsmand Breinholt. I det nys afholdte Foredrag var der enkelte Punkter, der særlig tildrog sig Talerens Opmærksomhed, og som han vilde sige et Par Ord om. Hvad der først og fremmest slog ham var den ærede Foredragsholders Henvisning til Tabel VI, som udviser, at Tysklands gennemsnitlige Overskudsudførsel af Kvæg i Femaaret 1881—85 har været 78,000 Stkr., medens Tyskland i Aaret 1890 havde en Indførsel af 183,000 Stkr. Det var overordentlig forbavsende, at Forholdet i saa faa Aar var slaaet saa stærkt om. Den ærede Foredragsholder antog, at Grunden dertil laa i Toldforholdene, og det kan jo være, at de indirekte have bidraget dertil, men det kunde ogsaa være, at der med Hensyn til dette Omslag var et Moment at se hen til, som laa meget nærmere, og som for øvrigt ogsaa blev fremhævet af den ærede Foredragsholder, nemlig den tiltagende Befolkning. I Løbet af de sidste 10 Aar er, saa vidt Taleren erindrede, Befolkningen tiltagen med henimod 5 Mill., med et rundt Tal, og gaaer man ud herfra og seer, hvor stort et Kjødforbrug, der falder paa denne Forøgelse af Befolkningen, forekommer det Taleren, at man meget let kommer til det Resultat, at de 183,000 Kreaturer, som ere indførte i 1890 — naar Slagtevægten regnes til 500 Pund pr. Stk. — i Forbindelse med det, der er udført f. Ex. i 1885, nemlig 85,000 Stkr., giver ca. 130 Mill. Pund Kjød til de 5 Mill. Mennesker, som Befolkningen er tiltagen, eller med andre Ord 26 Pund Kjød pr. Individ. Det forekom Taleren, at naar man saa hen hertil, fandt man alene i Befolkningens Forøgelse en simpel og naturlig Forklaring af det forøgede Forbrug. — Efter hvad Taleren forstod, lagde den ærede Foredragsholder stærk Vægt paa Toldforholdene, men han kunde ikke forstaa, at det, at man lagde en høj Told paa Indførselen af levende Dyr, skulde bevirke en større Indførsel; man skulde tvertimod antage, at det i Tyskland vilde bevirke en meget stærk Hjemmeproduktion af disse beskyttede Varer. Senere kom ganske vist Korntolden, men Taleren

troede ikke, det kunde siges, at den gennemsnitlig har været højere end Kjødtolden, eller at have været nogen Hemsko for Fremgangen i den hjemlige Kjødproduktion. For os har det imidlertid ikke meget at sige lige over for denne Sag, enten Trangen til Kjød fremkommer paa den ene eller den anden Maade, men man kan herhjemme, hvor en Toldreform længe har staaet paa Dagsordenen, deraf se, hvilken ringe velsignelsesrig Virkning Beskyttelsen har lige over for Landbruget, og man seer ogsaa af den Skildring, som den ærede Foredragsholder gav, at selve Industrien heller ikke føler sig overordentlig vel derved. Taleren vilde derfor pointere, at det er saa langt fra, at det er Toldforholdene, der have bevirket dette store Merforbrug i Tydskland af Kreaturer, som det er Folkemængdens Tilvæxt. Maaske staaer denne stærke Tilvæxt af Befolkningen noget i Forbindelse med Toldforholdene, idet der derved skaffes mere Arbejde, men herpaa skulde Taleren ikke komme ind.

Der var et andet Punkt, som Taleren ogsaa gjerne vilde henlede Opmærksomheden paa. Den ærede Foredragsholder advarede imod at tro, at man i Rhinlandene egentlig ønskede gammelt Kjød, fordi det i overvejende Grad var gamle Køer, der kjøbtes dertil. Taleren indsaa nu vel, at naar man i Rhinlandene har Valget imellem godt modent Kjød og virkelig gammelt Kjød, Kjød af gamle Kreaturer, vælger man naturligvis det bedste, men noget andet er, om der gjøres den samme Forskjel derpaa, som der gjøres hos os og i endnu stærkere Grad i England. Det troede Taleren ikke, thi sikkert er det, at de rhinlandske Opkjøbere have en overordentlig Prisforskjel mellem ungt og gammelt Kjød. Hvis der saaledes staaer en Ko, som vejer sine 1200 Pund og har faaet 7—8 Kalve, og en Ko, som kun har faaet 2—3 Kalve, men ikke vejer mere end 1000 à 1100 Pund, tage Opkjøberne den største til samme Pris; men det ligger maaske i Toldforholdene og i Transportomkostningerne. Jo mindre Vægten er, jo større bliver Udgiften pr. Pund.

Den ærede Foredragsholder sagde, at det rhinske Marked var spredt, og at der egentlig ikke var noget Hovedmarked,

hvilket vilde forhindre, at man herfra kunde komme til at sende Kreaturer i Konsignation, saaledes som man gjorde til England eller Hamburg. Taleren syntes, at der heri laa, uden at det dog blev udtalt, en Beklagelse over, at sligt ikke kunde ske; men efter Talerens Mening var det en stor Fordel, at de rhinlandske Opkjøbere kom til os, saa at vi kunde undgaa at sende vore Kreaturer i Konsignation, undgaa den Risiko, som er forbunden med at sende vore Varer til fremmede Folk uden at vide, hvorledes det vil gaa med Salget og Nettoprovenuet. Det var muligt, at Taleren havde misforstaaet den ærede Foredragsholder, men hvis det ikke var Tilfældet, vilde han udtale, at han var af en modsat Mening.

Konsulent Arup troede, da han nævnte de forskjellige Faktorer, der havde haft Indflydelse paa Kvægforholdene i Tyskland, netop som den væsentligste Faktor havde fremhævet den stærkt beskyttede Industri, som har fremkaldt en betydelig Forøgelse af Folkemængden, samt den høje Korntold og Afspærringen. Hvad der imidlertid her maa forundre er, at medens der tidligere har været Udførsel, sker der pludselig et Omslag i 1889, saa at der endogsaa indføres store Mængder af Kreaturer. Hvad det sidste Spørgsmaal angik, da var det Talerens Mening, at vi maatte gjøre alt for at holde paa Køberne her hos os, thi det er bedre at have med Folk at gjøre, der søge os, end omvendt. Konsignationshandelen kunde Taleren ikke betragte som heldig, tværtimod; jo mere vi kunde undgaa Mellemandlere, desto bedre.

Slagtermester Juel vilde gjøre opmærksom paa, at det, Rhinlænderne søge paa vort Marked, er udelukkende fede og velbyggede Køer, idet de ville have Filèt, og spørge ikke, om Køerne ere unge eller gamle. Naar Hr. Konsulent Arup siger, at vi skulle søge at holde vort Marked ved kun at byde reelle Varer, da er det ganske rigtigt, men hvorledes skal man se paa et Kreatur, om det overhovedet har Tuberkulose? Det kan man vistnok ikke. Det hænder ofte ved Slagtning, at man finder unge Stude, som ere ganske fyldte med Tuberkler, og da det jo er Køberen, der bestemmer, hvad han vil have, maa han ogsaa, naar han er saa uheldig at føre et

tuberkuløst Kreatur hjem med sig, finde sig deri; Sælgeren kan næppe paatage sig noget Ansvar i saa Henseende. Hvad Udsætterkøer angaaer, da søge Rhinlænderne dem saa lidt som muligt; det er kun rent undtagelsesvis, at de købe faa Stykker deraf. Hvad de ville have, er som sagt fede, gode Køer, og Taleren vilde derfor lægge Landmændene paa Sinde, at hvad de skulle se at komme ind paa er at fede Køerne bedre end de have gjort i de senere Aar.

Præsidenten (Lehnsgreve Danneskjold-Samsø) vilde med Hensyn til den ærede sidste Talers Bemærkning angaaende tuberkuløse Kreaturer sige, at det vilde være højst uheldigt, om der herfra skulde komme for mange af den Slags til Udlandet. Hvor vidt man kan paatage sig noget Ansvar i saa Henseende er et andet Spørgsmaal; men Landmændene bør saa vidt muligt søge at forhindre det og i hvert Fald, naar man veed at Sygdommen er tilstede, holde slige Kreaturer tilbage.

Capitain la Cour ønskede at vide, om den ærede Foredragsholder havde flere specielle Oplysninger end de allerede fremsatte angaaende Markedsforholdene i Rhinpreussen, thi det var jo sikkert, at der her var et Marked, som havde særlig Interesse for os med Hensyn til Afsætning af vort Kvæg. Taleren var tilbøjelig til at antage, at det gik med dette Fabrikdistrikt i Rhinpreussen som med de allerfleste andre Fabrikdistrikter i Tyskland, at Folkemængden er i ganske særlig stærk Tiltagen, hvorimod den, som den ærede Foredragsholder udtalte, i de nordtyske Provinser ikke er tiltagen synderlig, ja endogsaa snarere er aftagen eller i Stillestaaen. Naar der nemlig tales om Befolkningens Tilvæxt, gjør det en betydelig Forskjel, om der kun er Tale om en Tilvæxt af en enkelt Procent eller af 2 à 3 Procent. Mon nu den enorme Indførsel, der har fundet Sted i Tyskland, og som er aldeles overraskende, ikke ogsaa har sin Grund i en Ændring af Arbejdspriserne? Have ikke de store Striker i Fabrikdistrikterne og den deraf følgende Stigning i Arbejdslønnen forøget Kjøbeevnen? Mon ikke dette i Forbindelse med Stigningen i Befolkningen og den daarlige Høst i 1888

bevirkede det store Omslag i 1889, som for øvrigt ogsaa var et daarligt Aar? Hvad en forøget Handel paa Rhinlandene angaaer, ere da ikke disse rhinske Kvæghandlere et meget let bevægeligt Folkefærd, og løbe vi ikke Fare for at skulle komme til at konkurrere med andre Markeder, hvor Kvæget mere direkte kommer frem, end det kan siges at komme frem paa Berlinermarkedet? De opgivne Talstørrelser synes at pege derpaa; thi da Tyskland i det hele staaer med en saa stor Kvægstyrke som 345 Stkr. pr. 1000 Mennesker, og da Kvægstyrken i de industridrivende Dele kun er ringe, maa den nødvendigvis i andre Dele af Tyskland være meget betydelig, og den nævnte Fare kan derfor ligge meget nær, naar man seer hen til de sydlige Dele af Tyskland som Baiern og Würtemberg samt Østrig. Taleren vilde derfor spørge den ærede Foredragsholder, om Rhinlandene tidligere, inden der havde været Forhindringer tilstede for at benytte det østrigske og ungarske Kvæg, havde forsynet sig fra disse Lande. En væsentlig Fare for Danmark forekom det Taleren at være, naar Rhinlænderne kunde gaa direkte ind i Græsdistrikterne eller i de store Kvægdistrikter for der at gjøre deres Indkjøb. — Endnu vilde Taleren kun bemærke, at det vilde interessere ham meget at faa at vide, hvorledes de to Markeder, der vare satte i Værk i Jylland, nemlig i Aalborg og i Esbjerg, vare slaaede an. Der var blevet sagt, at Tyskerne vare ikke rigtig fornøjede med disse Markeder, fordi Jyderne ikke vilde sælge deres Kvæg for den Pris, der blev budt dem; men er Grunden til, at der ikke bydes en ordentlig Pris, ikke den, at der ved disse Markeder kun møde saa faa Handelsmænd, at de overmaade let kunne danne Ringe og derfor skambyde Jyderne for deres Kreaturer?

Konsulent Arup. Navnlig i Byerne i Rhinlandene er Befolkningen tagen overordentlig stærkt til, ja endogsaa stærkere end i Berlin og Hamborg, hvor Tilvæksten er $3\frac{1}{2}$ pCt. aarlig. At fremkomme med Talstørrelser har sine Vanskeligheder. Kølln er saaledes i 1885 opgiven at have 161,400 Indbyggere, i 1890 derimod 281,300. Befolkningen her er altsaa i 5 Aar tiltagen med over 100,000 Mennesker, men

det ligger i, at adskillige Byer i Omegnen ere dragne ind under Bydistriktet, og man har altsaa her ikke nogen bestemt Maalestok for Tilvæksten. Det forholder sig hermed, som naar vi herhjemme opgive Kjøbenhavns og Frederiksbergs Indbyggerantal hver for sig eller drage dem sammen og sige, at Kjøbenhavn har saa og saa mange Indbyggere. Men at Befolkningen i Rhinpreussen er tiltagen stærkt, er som sagt en afgjort Sag. — Saa vidt Taleren har forstaaet, har man hentet en stor Del Kvæg Syd fra, navnlig fra Baiern og Würtemberg, men Behovet har ikke kunnet tilfredsstilles derfra. Af en friere Udvikling af Forholdet mellem Tyskland og Øst-Ungarn ventede man sig en Del, men selv endda lod det til, at det ikke vilde være tilstrækkeligt, idet det vilde være for besværligt at faa Kvæg derfra. Som Forholdene nu ere, faaes Kvæget billigere Nord fra end Syd fra. — Hvad Markederne i Aalborg og Esbjerg angaaer, da ville de næppe faa nogen stor Betydning. En større Handel havde imidlertid fundet Sted paa Aalborg Marked, men hvor stor Omsætningen havde været, kunde Taleren ikke sige; der gaaer imidlertid flere Kreaturer fra Aalborg til Rhinlandene end til England. At Rhinlænderne ere et bevægeligt Folk, er sikkert nok, men Taleren troede ogsaa, at vi kunne gjøre Regning paa at beholde dem som Kunder, saa længe vi ere i Stand til at byde dem det Marked, vi hidtil have kunnet byde dem.

Capitain la Cour havde stillet sit Spørgsmaal om hvorvidt der var Udsigt for Rhinlandene til at faa Kvæg andenstedsfra, for at faa nogle Betæneligheder, som han nærede med Hensyn til en Sag, som var under Forhandling, afkræftede. Landhusholdningsselskabet havde nemlig liggende for sig en Forespørgsel fra Kjøbenhavns Magistrat angaaende en Forandring ved Kvægtorvet, og man kunde jo kun ønske, naar man skulde udtale sig over for dette Spørgsmaal, at faa alle Betæneligheder ryddede af Vejen, idet der jo var den allerstørste Grund til at faa de bedst mulige Vilkaar bragte tilveje paa Kvægtorvet, saa at man der kunde byde det store Op-land, der faktisk ligger omkring Kjøbenhavn i alle Retninger, et godt, i alle Maader fortrinligt Marked, som da ogsaa Kjø-

berne ville drage til. Anstiller man en lignende Beregning, som den Landsthingsmand Breinholt anstillede, kommer man ogsaa til et for Sagen gunstigt Resultat. Pr. 1000 Mennesker er der i det tyske Rige 345 Kreaturer, dels Malkekøer, dels Stude, der ogsaa bruges som Trækdyr, og antager man, at omtrent hvert syvende Kreatur gaaer ud af Kvægstyrken hvert Aar, vil det give omtrent 50 Stkr., som beregnet til en Slagtevægt af 500 Pund giver 25,000 Pund Kjød, eller pr. Menneske 25 Pund, altsaa $\frac{1}{2}$ Pund ugentlig, saa at ogsaa en saadan Beregning viser, at Tyskland, naar det gennem en udviklet Industri skaber bedre Lønningsvilkaar og derigjennem en større Konsumevne, ikke kan kjødføde sig selv.

Dr. med. B. Bang. Naar den ærede Foredragsholder udtalte, at der næppe var stor Udsigt til, at Rusland vilde komme til at spille nogen Rolle som kjødproducerende Land paa Grund af smitsom Sygdom blandt Kvæget, vilde Taleren gjøre opmærksom paa, at Kvægpesten er trængt overordentlig langt tilbage i Rusland i de senere Aar. Der er i saa Henseende udført et stort Arbejde i Rusland, og Forholdene ere nu overordentlig gunstige, idet Kvægpesten nu kun findes ved Uralbjergene og Kaukasus. Største Delen af Rusland er altsaa fri for Kvægpest, og det turde derfor være muligt, at det ikke vil vare saa mange Aar, inden Tyskland vover at lukke op for Rusland ligesom ogsaa for Østrig, mod at Dyrene blive slagtede, inden de komme for langt ind i Landet. Det er dog en Faktor, der bør tages Hensyn til. Man seer af Tysklands Forhold til Rusland og Østrig, hvilken Rolle det spiller, at der i et Land er Kvægsygdum tilstede. Det er nærmest Mund- og Klovesygen, der har været Tale om, hvilken Sygdom de ganske vist ogsaa have i Tyskland, men de ere bange for at faa mere af den, og det er det, der gjør, at den frie Indførsel af Kvæg fra Østrig ikke er tilladt. Taleren mener derfor, at vi kunne have godt af at se, hvor nyttigt det er, at vi efter bedste Evne bestræbe os for at holde os fri for Sygdom, og vil tillade sig at henlede Landmændenes Opmærksomhed herpaa, thi man er saa tilbøjelig til at glemme at passe paa, saa længe alt gaaer godt. Hvad

Tuberkulosen angaaer, da er der vel Tilsyn dermed i de forskjellige Havne for Udførsel til England, men ikke til Tyskland. Det var imidlertid heldigt, om der ikke kom for mange tuberkuløse Dyr til Tyskland; vel er man der ikke saa bange for denne Sygdom som i England, thi de have den selv, i flere Egne endogsaa i højere Grad end vi, og saa længe det er Tilfældet, vil Tuberkulosen ikke være nogen stor Anstødssten, men Bestræbelserne gaa nu i Retning af at bekæmpe denne Sygdom, og der er nedsat en Kommission i den Anledning, og vi maa derfor være opmærksomme paa Sagen og sørge for, at der ikke kommer Indsigelse. Der er al mulig Opfordring til at gjøre overfor denne Sygdom, hvad der kan gjøres, og navnlig kan der fra Lovgivningsmagtens Side være Anledning til at tage en lille Smule fat her.

Konsulent Arup var ogsaa bekendt med, at Kvægpesten i Rusland var i Aftagen, men han turde ikke gaa saa langt frem i Tiden som den sidste ærede Taler; han troede, det vilde være nogle Aar, inden Tyskland vilde lukke op for Rusland. For Øjeblikket var der ikke Stemning derfor. Det var vistnok en Faktor, man kunde lade ude af Betragtning, det være nu af politiske eller andre Grunde; man vil vistnok lade Døren være lukket, saa længe man kan, saa længe man endnu har noget at hænge sin Hat paa.

Capitain la Cour spurgte, om denne Tilbagetrængen af Kvægsygdommen i Rusland var skeet ved Veterinærvesenets Foranstaltninger. Naar man i Rusland saaledes kunde stampe Sygdommen over mod Uralbjergene, kunde det have en væsentlig Indflydelse paa, hvorledes Situationen fremtidig vilde stille sig.

Dr. med. B. Bang. Det var udelukkende Veterinærvesenet, der havde tilbagevist Sygdommen. Der var arbejdet i mange Aar derpaa, og det var forbavsende, hvad der var udført i de senere Aar, men Forholdsreglerne havde ogsaa været strenge. Der var Landet over oprettet Kvægpeststationer med Veterinærkontrol, som greb Kvæget paa Marschen, og eftersaa og eftertalte Flokkene, som skulde ledsages af Bevis for det Stykketal, der skulde være; manglede der blot

et Stykke i Tallet, troede man, det var omkommet af Kvægpest, og man holdt hele Flokken tilbage i Karantæne. Ved Nedslagning og lignende Forholdsregler er der virkelig opnaaet et glimrende Resultat; men naturligvis i de fjernere Egne findes Sygdommen, og man kan derfor altid finde noget at hænge sin Hat paa og sige, at Sygdommen er tilstede i Rusland, men faktisk troede Taleren ikke, at der var nogen Fare ved at lukke op for Rusland. Af politiske Grunde vil man vistnok alligevel ikke gjøre det.

Da ikke Flere ønskede at fremsætte Bemærkninger, sluttede

Præsidenten Mødet med paa Selskabets Vegne at bringe Hr. Statskonsulent Arup en Tak for hans overmaade interessante og oplysende Foredrag.
